

Denken en doen

De eerste uitvinder die Nederweert ooit gekend heeft, was *Slumke*. Deze turfstecker bedacht een manier om tijdens dagenlang verblijf in de Peel bij de tijd te blijven. Elke dag stak hij een houten pin in een turf. Bij zeven pinnen wist hij dat het zondag was en tijd om naar de kerk te gaan. Aan *Slumke* dankt de mensheid de kalender, en de Nederweertenaren de bijnaam *Pinmaekers*.

Dat *Slumke* ooit bestaan heeft is natuurlijk een fabeltje. Dat de kalender in Nederweert zou zijn uitgevonden komt uiteraard ook voort uit de plaatselijke fantasie. *Slumke* ('what's in a name?') was in elk geval slimmer dan de hoofdpersonen uit de legende van de Weerter *Rogstaekers*, die meenden in een rog op de vismarkt de duivel te herkennen.

Dat Nederweertenaren ideeënrijk zijn, bewijst de geschiedenis. De oudste boekstaving betreft Leonardus Mooren. Deze gepensioneerde geestelijke woonde pal naast de kerk. In 1777 werd hij door het gemeentebestuur gehuldigd voor een uitvinding die hij had gedaan. De vondst behelsde een manier om bij calamiteiten, met behulp van houten goten, een constante watertoevoer naar de brandspuit te verzorgen.

Van oudsher was het de smid (niet voor niets het op één na oudste beroep ter wereld...) die met zijn technische inzicht ideeën kon omzetten in oplossingen. Smeden hadden verstand van machines en constructies. Dat hadden zij gemeenschappelijk met verwante beroepen zoals dat van uurwerkmaker. Horlogier Tra Spierings was van jongs af aan gefascineerd door elektriciteit. Aan hem dankt Nederweert de eerste kleinschalige stroomvoorziening in de jaren twintig van de vorige eeuw.

De eerste Nederweerder uitvinder die de krant haalde, was smid Mathijs Hermans uit de Kerkstraat. Hij ontwikkelde in 1867 een aandrijving voor een boterkarn. Karnen was zwaar en intensief werk. Door Hermans' vinding, gebaseerd op een vliegwiel, ging de bediening veel gemakkelijker. De Maasen Roerbode schreef enthousiast: *"De toestel gaat zoo gemakkelijk, dat een kind van 5 jaren denzelven kan hanteren, terwijl een dienstbode bij het karnen zou kunnen wiegen*

De Turfpers, een Nederweerder uitvinding. Hiermee konden 25 turven worden gestapeld, geperst en samengebonden. Foto RHC Eindhoven / internet.

en naaijen of aardappelen schoonmaken". Hieruit blijkt dat vrouwen ook toen al in staat waren om meerdere dingen tegelijk te doen en dat kinderarbeid heel gewoon werd gevonden.

Zjang Coppens ontwikkelde in 1924 een automatische voerdoseermachine voor varkens. Jaren later werd in de landbouwwerktuigenfabriek van smid Fons Bruekers, in samenwerking met Frans Smits van de veenderij NV Griendtsveen, een turfpakpers ontwikkeld. Daarmee konden turven in pakketvorm samengebonden worden. Het ontbrak de bedenkers helaas vaak aan kennis om hun vinding te octrooieren want het spreekwoordelijke geheim van de smid lag meteen op straat. *"Nao 'n oor waas 't patent al oppe luip"*, zoals een oud-smid het verwoordt. Toch stonden plaatselijke families van ambachtslieden (o.a. Hermans, Kessels, Linders, Coppens, Koppens en Bruekers) door de combinatie van denken en doen aan de basis van succesvolle ondernemingen in de Nederweerder (agro-)industrie.

Alfons Bruekers